

2. Нечаюк Л.І., Телеш Н.О. Готельно-ресторанний бізнес: менеджмент, Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2003. – 348 с.
3. Чигрин О.Ю., Щербак А.С. Аналіз проблеми впровадження екологічно чистого виробництва в Україні// Механізм регулювання економіки. – 2011. – № 1. – с. 235-241.

Т. О. Петрішина,
кандидат економічних наук, доцент
Ю. В. Дьяченко,
магістр V курсу фінансово-кредитного факультету
Криворізького економічного інституту,
ДВНЗ «Криворізький національний університет»

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОВІСТЮ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ

У період виходу економіки України із фінансово-економічної кризи зростає роль прибутку як джерела забезпечення інтересів держави, власників та персоналу підприємств. З метою оцінки результатів господарювання, ефективності використання складових процесу виробництва, за допомогою яких отримано прибуток, його суму потрібно віднести до відповідних показників. У підсумку буде отриманий показник ефективності (рентабельності). Тому однією з актуальних задач, яка постає перед фінансовими менеджерами, є розробка і впровадження методів ефективного управління формуванням прибутку в процесі господарської діяльності суб'єкта господарювання.

Питанням управління прибутком та рентабельністю велику увагу приділено як вітчизняними, так і зарубіжними вченими, серед яких: Брігхем Є.А, Бланк І.О., Загородній І.В., Мец В.О., Огійчук М.Ф., Хмелевський О.В. та багато інших. Разом з цим, недостатньо вивченим залишається і потребує подальшого дослідження питання методологічного інструментарію управління прибутковістю вітчизняних підприємств, особливо в посткризовий період.

Метою статті є визначення теоретико-методологічних аспектів управління прибутковістю суб'єкта господарювання з урахуванням складових системи управління на підприємстві.

Задля точного та повного дослідження складових політики управління прибутковістю підприємства важливим є визначення самого поняття прибутковості, оскільки у фаховій літературі його поняття трактується по-різному. У табл.1 наведено найбільш розповсюджені визначення поняття «прибутковість підприємства».

Таблиця 1
Полеміка визначення поняття «прибутковість підприємства»
в економічній літературі

Автор	Характеристика
Брігхем Є.	Визначено прибутковість підприємства з позиції менеджменту як «загальний результат поєднання засобів проведення курсу компанії і відповідних рішень»[1].
Бланк І.О., Вознюк В.Г., Загородній В.Г.	Прибутковість підприємства визначається як його спроможність отримувати прибуток і проводити рентабельну діяльність [2].
Зяцьковський І.В., Ковальов В.В.	Прибутковість асоціюється із беззбитковістю діяльності [3].
Мец В.О., Мних Є.В., Рішар Ж.	Категорія асоціюється з поняттям рентабельності, що визначає її, як рівень прибутковості у відсотках. Тобто – відносний показник, за допомогою якого оцінюється фінансова результативність різних видів діяльності підприємств, реалізації окремих видів продукції та послуг, галузей виробництва [4].

Огійчук М.Ф.	Прибутковість – це вид ефективності, що характеризує результативність діяльності економічних систем (підприємств, територій, національної економіки) [5].
Олійник О.В.	Прибутковість – це досягнення найбільших результатів за найменших витрат живої та уречевленої праці. Прибутковість є конкретною формою дії закону економії часу. За капіталістичного способу виробництва узагальнюючий показник прибутковості – норма прибутку [6].
Плаксієнко В.Я.	Прибутковість як показник прибутку і надає таку його характеристику – це частина отриманого на вкладений капітал чистого доходу підприємства, що характеризує його винагороду за ризик підприємницької діяльності [7].
Хмелевський О.В.	Прибутковість підприємства – це стан підприємства, що вказує на здатність генерувати прибуток, здійснювати рентабельну діяльність, забезпечувати платоспроможність, зростання та сталий розвиток [8].

Кожне з наведених трактувань, розкриває різні сторони категорії прибутковості, однак, вважаємо, ці поняття самостійно не можуть прийматися як завершені. Так, із всіх трактувань дефініції «прибутковість», ми дійшли висновку, що найбільш повним і економічно доцільним є поняття, яке надає Хмелевський О.В., а саме «прибутковість підприємства – це стан підприємства, що вказує на здатність генерувати прибуток, здійснювати рентабельну діяльність, забезпечувати платоспроможність, зростання та сталий розвиток» [8]. Це поняття вважаємо базовим, оскільки воно враховує і абсолютну і відносну ефективність, а також вказує на перспективи зростання діяльності підприємства в майбутньому. Також, на нашу думку, прибутковість підприємства не може бути звужена тільки до перспектив, вона враховує різні аспекти діяльності підприємства.

Управління прибутком являє собою процес розробки та прийняття ефективних управлінських рішень за всіма основними аспектами його формування, розподілу і використання на підприємстві з метою максимізації добробуту власників суб'єкта господарювання в поточному та перспективному періодах.

Головною метою управління прибутком є визначення шляхів найбільш ефективного його формування та оптимального розподілу, що спрямовані на забезпечення розвитку діяльності підприємства та зростання його ринкової вартості.

Основними задачами управління формуванням прибутку підприємства є: забезпечення максимізації розміру прибутку, що формується і який відповідає ресурсному потенціалу суб'єкта господарювання та ринковій кон'юнктурі; забезпечення оптимальної пропорційності між рівнем прибутку, що формується та допустимим рівнем ризику; забезпечення високої якості прибутку, що формується; забезпечення постійного збільшення ринкової вартості підприємства; підтримка конкурентоспроможності у довгостроковому періоді; забезпечення ліквідності підприємства та його платоспроможності; підтримка інвестиційної привабливості

Досвід зарубіжних країн свідчить, що впровадження дієвого інструментарію може бути спільними як для управління прибутковістю, так і для менеджменту підприємства в цілому, оскільки дані процеси об'єднані однією метою – отримання максимального прибутку.

Розглянемо складові управління прибутковістю підприємства за основними елементами (табл.2).

*Таблиця 2
Інструменти системи управління прибутковістю підприємства
в розрізі основних складових*

Складові управління прибутковістю	Інструменти процесу управління	Результат
Управління витратами	Модель «витрати – обсяг-прибуток», таргер – кос-	Створення резервів економії

	тінг, стандарт – кост	
Управління персоналом	Партисипативне управління, система «грейдів»	Збільшення продуктивності праці
Управління виробництвом	«Бережливе виробництво»	Підтримка конкурентоспроможності підприємства
Управління організаційними процесам	Реорганізація, реінжиніринг, реструктуризація	Оптимізація структури підприємства
Управління запасами	Система управління запасами з фіксованим розміром, система «Максимум-мінімум» тощо	Раціональність та економія матеріалів
Управління комбінованими процесами	Антикризове управління, бенчмаркінг, система управління вартістю підприємства, бюджетування тощо	Балансування систем управління підприємством

**Складено авторами на основі [9]*

Системи управління витратами набули останнім часом поширення і використовуються в управлінському обліку: «таргет-костінг», «стандарт-кост», «ABC – костінг», які дозволяють не тільки підвищувати ефективність управління витратами, але і забезпечують раціональність їх використання та дозволяють створювати резерви економії.

Системи управління запасами (з фіксованим розміром замовлення; з фіксованою періодичністю замовлення; з встановленою періодичністю поповнення запасів до встановленого рівня; система «Максимум-мінімум») в процесі своєї еволюції дозволити підприємствам і організаціям більш раціонально розподіляти кошти та ефективніше формувати запаси, тим самим підвищуючи прибутковість їх діяльності.

В кризових умовах діяльності суб'єктів господарювання актуальності набуває інструментарій процесу перебудови організації шляхом реінжинірингу, реорганізації, реструктуризації тощо, тобто через зміни зовнішніх та внутрішніх параметрів організації, що дозволяє не тільки підвищувати ефективність, а і (у випадку реінжинірингу) досягати зростання прибутковості від 40 до 70%.

Сучасні системи управління виробництвом: «бережливе виробництво» – інструмент управління дозволяє підприємству отримати величезну кількість переваг. Це вивільнення ресурсів, налагодження виробничих потоків, зацікавленість персоналу, безперебійна робота обладнання та багато іншого. Тому стає очевидним, що впровадження принципів бережливого виробництва на українських підприємствах дуже важливо для їх функціонування та підтримки конкурентоспроможності.

При впровадженні комбінованих систем управління, таких як: система збалансованих показників, система управління якістю, концепція управління вартістю підприємства, концепція постійних змін, антикризове управління, бенчмаркетинг, стратегічне управління, бюджетування, відбувається зростання прибутковості за рахунок удосконалення не однієї функціональної задачі, а всіх процесів, які складають систему управління діяльністю підприємства [9].

Проте, модель управління прибутком є індивідуальною для кожного підприємства. Індивідуальність такої моделі визначається потребою врахування особливостей його фінансово-господарської діяльності, специфіки ринкового середовища її реалізації. Водночас зазначена індивідуальність досягається шляхом використання загальних методів, принципів та прийомів – інструментарію управління прибутком.

Ефективність управління прибутком забезпечується через оптимізацію процесу управління відповідно до специфіки конкретного підприємства та обґрунтування доцільності використання окремих інструментів цього управління.

ЛІТЕРАТУРА

1. Економічний аналіз фінансових результатів та фінансового стану підприємства: навч. посібник / В.О. Мец. – К.: КНЕУ, 2009. – 132 с.

2. Фінанси підприємств: підручник / кер. авт. кол. і наук. ред. проф. А. М. Поддєрьогін. – [5-те вид., перероб. та доп.]. – К.: КНЕУ, 2006.– 571 с.
3. Бланк И.А. Управление прибылью/ И.А.Бланк. – [2-е изд., расм. и доп.]. – К.: Ника – Центр, Эльга, 2002. – 752 с.
4. Багров В.П. Економічний аналіз: навч. посібник/ В.П. Багров, І.В.Багорова. – К: Центр навчальної літератури, 2006.– 160 с.
5. Гордієнко П.Л. Стратегічний аналіз: навчальний посібник / П.Л.Гордієнко. – К.: Алерта, 2006. – 404 с.
6. Головка В.І. Фінансово-економічна діяльність підприємств: контроль, аналіз та безпека: навч. посібник/ В.І. Головка, А.В. Мінченко, В.М. Шарманська. – К: Центр навчальної літератури, 2006.– 448 с.
7. Аналіз фінансового стану виробничої та комерційної діяльності підприємства: навч. посібник/ [В.П.Шило, Н.І. Верхоглядова, С.Б. Ільїна, А.Г. Темченко].– К: Кондор, 2005.– 240 с.
8. Хмелевський О.В. Концепція формування прибутковості промислового підприємства / О.В. Хмелевський. – Вісник Хмельницького національного університету/ – 2011/ – №6.– С.145-149
9. Мілька А.І. Сучасний інструментарій управління прибутковістю підприємства в ринкових умовах / А.І. Мілька. – Вісник Львівського національного університету – 2011. – №1.– С.552-553

В. В. Подгорный,

доктор экономических наук, доцент,

Донецкий государственный университет управления

ФОРМИРОВАНИЕ МОДЕЛИ СИНЕРГИИ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ПОЛИТИКИ РЕГИОНА И ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ИДЕОЛОГИИ ГОСУДАРСТВА

Одним из главных условий построения социально успешного региона является формирование его экономической политики, как совокупности принципов, определяющих развитие общества в том или ином направлении. Её эффективность напрямую зависит от взаимосвязи с экономической идеологией государства, которая представляет собой совокупность идеалов, норм и ценностей, объединяющих население Украины в хозяйственное сообщество, определяющих цели и задачи развития украинского общества и обосновывающих пути их реализации.

Экономическая политика в экономической науке рассматривается как набор инструментов, рычагов, мер и действий правительства страны, оказывающих влияние на развитие макроэкономических показателей для достижения общественно значимых целей [1, с. 3].

Базовая теория экономической политики разработана в 50-х годах XX века известным голландским экономистом Я. Тинбергеном [2, с. 57]. Она предусматривала органическую взаимосвязь трёх параметров: целевые показатели – инструменты политики – модель экономики. Основными целевыми показателями экономической политики были выпуск и инфляция. В дальнейшем идеи базовой экономической политики развил Р. Манделл. То, что в реальной действительности инструменты экономической политики находятся под контролем разных правительственных органов, существенно меняет, согласно Р. Манделлу, теоретическое понимание сути экономической политики. Р. Лукас доказал, что при изменении экономической политики меняются также закономерности формирования ожиданий [3, с. 126].

Зависимость экономической политики от устремлений и намерений политиков, обусловленных изменяющейся рыночной конъюнктурой и личными интересами, привела к тому, что экономическая политика утратила свой истинный смысл и назначение в системе государственного регулирования экономики. А ведь именно государственное регулирование, как совокупность экономической политики, государственного управления и экономической стратегии, является тем механизмом, с помощью которого можно построить социально справедливое и благополучное общество. И идеология, как совокупность идей, направленных на обеспечение со-